

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ (МОНОГРАФИЈА) СО НАСЛОВ „ОСНОВ НА ГРАЃАНСКО-ПРАВНАТА ОДГОВОРНОСТ ЗА ПРИЧИНЕТА ШТЕТА” ОД ДОЦ. Д-Р МАРИЈА АМПОВСКА, ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр. 1102-187/3 од 153. редовна седница на Наставно-научниот совет на Правен факултет, одржана на 17.10.2017 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Игор Камбовски, вонреден професор на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип;
- доц. д-р Димитар Апасиев, доцент на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис (монографија) „ОСНОВ НА ГРАЃАНСКО-ПРАВНАТА ОДГОВОРНОСТ ЗА ПРИЧИНЕТА ШТЕТА” од доцент д-р Марија Амповска, наменет за студентите на прв циклус студии на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Правен факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: До Рецензентската комисија е доставен ракописот со наслов „Основ на граѓанско-правната одговорност за причинета штета“, кој е изработен како монографија наменета за следење и подготовка на наставата за предметот Отштетно право. Предметот Отштетно право е предвиден како избран предмет во актуелната студиска програма за правни студии и студии за новинарство и односи со јавноста во петти семестар на прв циклус студии со неделен фонд на часови 2+1+1. Монографијата е во согласност со наставната програма и опфаќа дополнување на воведните теми во рамки на наставната материја за студиската програма за која е наменета со материја за едно посебно прашање во врска со одговорноста за штета.

Податоци за обемот на ракописот: Ракописот има 95 страници напишани во А4 формат со фронт на букви Ариал и големина на фронт 12. Неговиот обем по содржина ги задоволува критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Според сознанијата на Комисијата ваков или сличен учебник во домашната правна литература не постои. Иако дел од наставната материја за предметот Отштетно право е опфатен со учебникот „Облигационо право“, кој исто така се користи во наставата. Сепак за основата на одговорноста што е содржина на овој ракопис не постои посебен објавен учебник во домашната правна литература.

Краток опис на содржината: Ракописот содржи четири глави во кои е поделена материја за основата на одговорноста. **Првата глава е насловена Поим на основ на граѓанско-правната одговорност** и во неа најпрво се дава еден краток општ историски осврт кон основата на одговорноста преку призмата на стариот век, средниот век и новиот век. **Втората глава е со наслов Теоретски стојалишта за основот на одговорноста.** Авторот во оваа глава зборува за теориите присутни во правната литература по повод прашањето за основата и доследно ги изнесува ставовите на правните теоретичари во споредбено-правната мисла, користејќи релевантна литература. Исто така, авторот ја претставува и диференцијацијата на овие различни теоретски стојалишта преку теоријата на адекватна причинска врска, теорија на интересот, теорија на гаранција, теорија на

создаден ризик, теорија на опасност. Во **глава 3 со наслов Утврдување на поимот и значењето на основот во рамките на институтот граѓанско-правна одговорност** авторот прави анализа на правната теорија и начинот на кој се определува овој поим во неа. Авторот доаѓа до заклучокот дека поимот на основата на граѓанско-правната одговорност е недоволно истражен и за него недоволно се пишувало во правната литература. Ова е сосема спротивна ситуација во поглед на прашањето за видовите на основи на граѓанско-правната одговорност, за што се среќава поисцрпна правна литература, претставена преку теориите и различните гледишта за основите на одговорност кои веќе беа предмет на анализа во претходната глава. Авторот во врска со овие две прашања посебно дава напомена дека не треба да се изедначуваат основата на одговорност и видот на одговорност, бидејќи тие не се поклопуваат секогаш. Воедно се заклучува дека специјалноста или посебноста на основата на одговорност не деривира секогаш соодветен облик на одговорност, односно постојат случаи кога одговорноста за штета е оправдана со фактичка состојба одредена со закон, како што е случајот со одговорноста на родителите – одговорноста се оправдува поради роднинскиот однос што постои меѓу родителите и децата. **Глава 4 е насловена како Посебно за видовите основ на граѓанско-правната одговорност** и таа обработува хронолошки приказ на видовите на вина. Историски гледано, можеме да кажеме дека вината како основа на одговорноста, а со тоа и субјективната одговорност не биле познати во примитивното општество и создавањето на свеста за поимот вина и предвидувањето правни последици на нејзиното постоење претставувале напредок за општеството. Поимот вина е опфатен како историски, преку анализа на неговото значење во римското право, така и од аспект на современо-правните стојалишта, при што авторот посебно се задржува на две основни сфаќања за вината и тоа субјективно, односно казнено-правно сфаќање и на функционална теорија за вината односно објективно или граѓанско-правно сфаќање. Во анализата на посебните видови на одговорност авторот укажува дека субјективната одговорност, како вид на одговорност и вината како основа на овој вид на одговорност се втемелени во граѓанско-правната литература и во граѓанско-правната регулатива, додека во однос на нив поимот објективна одговорност, во денешна смисла на зборот, сè уште се гради како втор темел на кој се приклучува дел од материјата на граѓанско-правната одговорност. Во останатиот дел од оваа глава се дава приказ на начините на кои објективната одговорност станала дел од правните системи на државите во светот. На крај се обработува прашањето за правичноста како основа на одговорност преку компаративно-правна анализа, посебно на македонското право со српското, италијанското, австриското, германското право и позитивни правни прописи. Од друга страна, се прави компаративно-правна анализа меѓу македонската и хрватската правна мисла и теоретски стојалишта.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на детално анализирање на содржината на овој ракопис и согласно со гореизнесените констатации, сметаме дека ракописот со наслов „Основ на граѓанско-правната одговорност за причинета штета“ претставува сеопфатна целина на содржини поврзани со прашањето за основа на одговорност во рамките на материјата на предметот Отштетно право. Истото е насочено кон продлабочено проучување и истражување во правната теорија и правните правила за основата на одговорноста, со цел совладување на основните прашања кои се столбот на постоењето на отштетното право и одговорноста за штета, како и воведување во спецификите на отштетното право. Ова треба да претставува една база за натамошно надградување на знаењето на студентите во полето на отштетното право и останатите правни дисциплини кои имаат допирни точки со отштетното право, односно сите правни области во кои се појавува прашањето за граѓанско-правна одговорност за причинета штета.

Концизната, систематски јасно и точно претставена и теоретски поткрепена разработка на основата на граѓанско-правната одговорност сметаме дека ќе им биде од корист не само на студентите на прв и на втор циклус студии, туку и на пошироката научна и стручна јавност.

Имајќи го предвид наведеното, со големо задоволство и чест на Наставно-научниот совет на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип му предлагаме монографијата со наслов **„Основ на граѓанско-правната одговорност за причинета штета“** од авторот доц. д-р Марија Амповска да биде одобрена за издавање во форма на рецензирана монографија во е-библиотеката на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Игор Камбовски, с.р.
Доцент д-р Димитар Апасиев, с.р.